

Die huisarts en die bedryfsgeneeskundige...

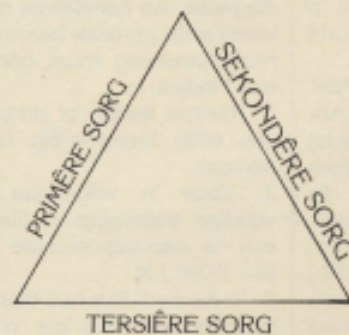
deur Dr P.J. Piek, bedryfsgeneeskunde

Dit waar beweer dat die gemiddelde mens $\frac{1}{3}$ van sy leeftyd tussen 16 jaar en 60 jaar aan sy werk wei. Dit kan dus nie betwyfel word dat 'n man se arbeid sy psige en sy soma beïnvloed nie en dit is net hier waar die Bedryfsgeneeskundige 'n grootse taak het. Daar word tereg beklemtoon dat dit elke burger se demokratiese reg is om 'n eie privaat huisarts te kies. Dus, hoe pas huisartskunde en bedryfsgeneeskunde bymekaar in en hoe word voorkom dat 'n pasiënt/werker tussen twee stoele beland?

Die goue reël is dat albei dissiplines van mekaar moet kennis neem en sorg dat die pasiënt se belange eerste kom. Om dit te verseker is dit nodig om vas te stel wat die rol van die

bedryfsgeneeskundige is t.o.v. die individu, die fabriek en die gemeenskap.

Basies word die aktiwiteite van die bedryfsgeneesheer as volg voorgestel:

A. Primêre Sorg

Hierdie is hoofsaaklik preventief van aard. Dit sluit in bedryfs-

higiëne (o.a. omgewingsbeheer, voorindiensname en periodiese mediese ondersoeke, gesondheidsopleiding en opvoeding van die werker, nywerheidsvoedingsskemas, ergonomiese sifting b.v. vir tuberkulose, immunisering waar nodig, inspeksies van die werksplek, industriële verhouding, industriële wetgewing en nog talle meer.

B. Sekondêre Sorg

Hier is die perd reeds uit die stal en daar word omgesien na die akute en chroniese siekes en beseerdes.

Dr. P.J. Plek
Gebore 19.1.1937 in Brakpan.
Matrikuleer in 1954 te
Volkskool Heidelberg (Tvl). Na
voltooiing van sy vakleer-

lingskap as apteker, sluit hy by
Upjohn aan. Gedurende sy 10
jaar aldaar voltooi hy 'n
Voorbereidende Kursus in
Bedryfs Administrasie by
Universiteit Pretoria.
Hy verkry die M.B.Ch.B. by
Universiteit Pretoria in 1972.
In 1977 verwerf hy die
Diploma in bedryfsgeneeskunde
aan Universiteit Pretoria onder
Professor Abel Coetzee. Sedert
1974 is hy egter betrokke met
die gesondheid van die werker
in die nywerheid.

Hy is tans Bedryfsgeneeskun-
dige vir Siemens (Edms) Bpk.,
W.N.N.R., Bophuthatswana
Transport Holdings, 'The Lion
Match' Maatskappy, Kentron
(Afiliaal van Krygkor), Bosal
(Afrika), en Willards Foods.

toe gaan - bv. peptiese ulkus,
konvulsies, beserings, ens. Die
pasiënt word dan vergesel van 'n
volledige verslag vanaf die
bedryfsgeneesheer, (en soms
ook vergesel deur die bedryfs-
geneeskundige suster).

Wat chroniese siektes betref,
mag die bedryfsgeneesheer nie
innemeng nie. Ons versoek egter
dat daar oorweging geskenk
word aan opvolg kontrole van
die man met hipertensie, epilepsie,
diabetes ens. met goedkeuring
van sy huisarts. My persoonlike
ondervinding is dat 99% van
huisartse dit verwelkom. Daar
word geraam dat ons jaarliks
6-miljoen man-dae verloor in die
nywerhede a.g.v. hipertensie
kontrole alleen! Verlies in valuta
a.g.v. siekte (alle) afwesigheid
kos ons land R691 miljoen (1974)
per Jaar. Kan ons in die Republiek
soiets bekostig?

Dit sal verwelkom word as
huisartse 'n paar nywerhede
besoek om toerusting, staf en
fasiliteite in die mediese sentra
te sien. Dit sal raadsaam wees
en tot voordeel van die pasiënt
as 'n huisarts verneem of daar
wel 'n bedryfsgeneeskundige in
diens by sy werk is. (Vra hom
sommers ook uit oor die tipe
werk wat hy of sy doen).

C. Tersiere Sorg: Hier word
veral gelet op toestande soos
post-miokardiale infarkisie, lig-
gaamlike gestremdheid, die
alkoholis, die daggaroker,
latrogeniese siektes - m.a.w. die
sg. 'probleem-werknemer'. 'n
Bedryfsgeneesheer kan nie 'n
vinger veroer sonder hulp van

huisartse, ortopede, skole vir
gestremdes, arbeids- en fisio-
terapeute en rehabilitasie sentra
nie.

Aan die anderkant is terug-
voer oor die werker se produktiwiteit
en sy vordering van uiterste belang
vir al bg. dissiplines.

Ten slotte net 'n paar gedagtes.
Wat besering aan diens gevalle
betref wil ek net noem dat u
pasiënt geen salaris kry alvorens
al die korrpondensie nie afgehandel
is nie. Die beseerde ontvang
normaalweg net 75% van sy salaris
(soos vereis deur die Ongevalle
Wet). Sou hy vroër terug verwys
word vir ligter diens, baat die
huisarts se pasiënt dus finansiëel
daarby. Die bedryfsgeneesheer sal
toesien dat hy wel ligte werk
doen. (Netso kan ons ook stekke
verwyder van ingrepe soos moesies
eksisies.).

Dit is belangrik om te beseef
dat in 9 van my eie nywerhede
wat tesame 10,100 werknemers
het, ons maandeliks 6,950 konsultasies
behartig. Hierdie konsultasies word
gratis deur die nyweraar aan sy
werknemers verskaf en sluit
elementêre 'oor-die toonbank'
medisyne in. Hierdie diens word
aangebied deur een bedryfs-
geneesheer en 10 opgeleide
bedryfsgeneeskundige verpleegsters
met formele post-diploma of na-
graadse opleiding.

As ons mekaar meer ten volle
benut, is dit op die ou ent net
een persoon wat daarby gaan
baat - die pasiënt.

C. Tersiere Sorg

Hierdie uitdagende faset het
te doen met die rehabilitasie van
die sieke of beseerde of gestremde.
(Die bedryfsgeneesheer bestee 80%
van sy tyd aan Primêre Sorg en
10% aan Sekondêre Sorg en 10%
aan Rehabilitasie).

Soos afgelei kan word betrek
die bedryfsgeneesheer uit die aart
baie uiteenlopende instansies
by sy 'fabrieks-sorg', b.v. ingenieurs,
wetmakers, huisartse, mediese
spesialiste, instansies wat help met
verslaafdes, fisioloë, bio-ingenieurs,
audioloë, plaaslike bestuursrade,
staatsliggame, provinsiale gesag,
mediese navorsingsentra, universiteite,
ens.

Werk ons egter met die individu
is die huisarts die persoon waarom
die spul draai. Graag wil ek aantoon
hoe die huisarts betrek behoort te
word by ons aktiwiteite:

A. Primêre Sorg: Sou 'n afwyking
by 'n Voorindiensname ondersoek
gevind word, word die potensiële
werker na sy huisarts verwys vir
ondersoek en 'n verslag word verlang.
Geen applikant word verwys vir enige
spesiale ondersoek, of verwys na
'n spesialis direk deur die

bedryfsgeneesheer nie. Sou die
afwyking so bedryfsgeneeskundig
van aard wees, moet die bedryfs-
geneesheer in oorleg met die huisarts
'n plan van aksie opstel. Voorbeelde
van sulke toestande is bv. silikose,
geskiedenis van lood-blootstelling,
lawaa skade aan die ore, kontak
dermatitis, ioniserende strale
blootstelling, ens.

Samewerking met die huisarts
is uiters belangrik vir die pasiënt
aangesien 'n applikant nie kan
begin werk alvorens hy geskik
verklaar word vir diens deur die
bedryfsgeneesheer nie. Die selfde
beginsel soos hierbo genoem is ook
van toepassing op periodieke
ondersoeke van die werker.

B. Sekondêre Sorg: Hier lê 'n
area wat met die eerste oogopslag
probleme kan skep waar veral etiese
beginsels ter sprake is. Siektes wat
deur die bedryfsgeneesheer behandel
word is die gewone 'apteek siektes'.
Dit is toestande soos verkoues,
onkompliseerde griep, voedselvergiftiging,
infektiese konjunktivitis, ens.

Noodbehandeling word toegepas
in die meer ernstige geval voordat
'n werker na sy huisarts